

II Bałtycki Okrągły Stół ds. Rybołówstwa

13 maja 2014 r. w Ministerstwie Środowiska odbyło się drugie spotkanie z cyklu Bałtycki Okrągły Stół. Celem spotkań, organizowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i Fundację WWF Polska, jest wspólne działanie instytucji państwowych, naukowców oraz organizacji ekologicznych na rzecz poprawy stanu Morza Bałtyckiego.

Tematem przewodnim dyskusji była eutrofizacja, której przyczyną, w dużej mierze, są zanieczyszczenia pochodzące z rolnictwa. W trakcie spotkania omówiono niezbędne do podjęcia działania ograniczające negatywny wpływ rolnictwa na środowisko. Działania te można podzielić na kilka kategorii.

Edukacja i doradztwo skierowane do rolników mające na celu właściwe stosowanie nawozów, dążenie do zamknięcia obiegu substancji odżywczych w gospodarstwach rolnych (w Polsce, ze względu na strukturę gleb oraz warunki przyrodnicze, nie jest możliwe całkowite wykorzystanie wprowadzanych do gleby biogenów – azotu i fosforu) oraz ograniczenie erozji gleby, połączone z doradztwem na temat właściwego stosowania nawozów w gospodarstwie może znacząco wpłynąć na poprawę stanu środowiska. Ważne jest, aby rolnicy, poprzez właściwe praktyki rolnicze, stale zwiększali efektywność wykorzystania biogenów. Obecnie średnie wykorzystanie azotu w produkcji roślinnej wynosi tylko 50 %, co oznacza, że kolejne 50 % przedostaje się do środowiska. Edukacja rolników na ten temat jest więc konieczna, aby zwiększyć efektywność wykorzystania biogenów – w pierwszym etapie do 70 %, co wydaje się być celem ambitnym, ale osiągalnym. Na spotkaniu podkreślano również potrzebę zwiększania wiedzy wśród decydentów, samorządów, mediów i ogółu społeczeństwa. W ramach Wspólnej Polityki Rolnej istnieją narzędzia motywujące (dopłaty), jak i regulacyjne (zakazy i nakazy) pomagające ograniczyć stosowanie nawozów. Podkreślono jednak, że w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 narzędzia te zostały znacznie ograniczone, stąd konieczne jest podejmowanie dodatkowych działań na poziomie krajowym.

Badania i monitoring

Istnieją rozbieżności, dotyczące realnej do osiągnięcia przez Polskę redukcji ładunku fosforu i azotu, w podanym przez HELCOM czasie. Podkreślono potrzebę ujednoczenia metodyk prowadzenia badań oraz wymiany i uśrednienia wyników. Brak spójności wyników badań naukowych nie zwalnia sektora rolniczego z podejmowania działań na rzecz ograniczenia niewłaściwego stosowania nawozów. Ważny jest także udział polskich naukowców w spotkaniach krajowych i międzynarodowych, podczas których zapadają kluczowe decyzje. Niechlubnym przykładem może tu być struktura Europejskiej Agencji Środowiska, do której dotychczas nie zgłosili się żadeni polscy naukowcy. Podczas dyskusji przypomniano, że Bałtycki Plan Działań HELCOM jest zobowiązaniem Polski, przyjętym przez Rząd RP w 2007 r. Początkowe założenia zostały zrewidowane przy uwzględnieniu ładunków transgenicznych i opadów atmosferycznych – o 30 % w stosunku do azotu i 15 % w stosunku do fosforu. Należy pamiętać, że dzięki redukcji ucieczki biogenów do Wisły i Odry w pierwszej kolejności to właśnie Polska odczuje poprawę stanu wód w Zatoce Gdańskiej i Szczecińskiej. Podkreślono także konieczność uzyskania pełniejszych danych w zakresie ładunków zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł punktowych (obecnie nie ma takiego obowiązku prawnego). W sektorze rolniczym prowadzony jest monitoring azotanów i fosforanów w wodach gruntowych, jednak należałoby oszacować, jak te dane przekładają się na azot i fosfor ogólny.

Współpraca międzysektorowa

Usprawnienie współpracy pomiędzy resortem rolnictwa a środowiska w zakresie rozszerzania strefy Obszarów Szczególnie Narażonych (OSN) na zanieczyszczenie azotanami pochodzącymi z rolnictwa, stanowi jedno z najważniejszych wyzwań zmierzających do właściwej implementacji Dyrektywy Azotanowej w Polsce, która zdaniem Komisji Europejskiej, nie jest obecnie wdrażana na zadowalającym poziomie. Znaczenie współpracy wielu sektorów jest też kluczowe dla Programu Ochrony Wód Morskich, będącego etapem wdrażania Ramowej Dyrektywy UE ws. Strategii Morskiej, co więcej – potrzeba wspólnego działania sektorów podkreślana jest również przy zbliżającej się dyskusji na temat Dyrektywy Fosforanowej. Niestety brak współpracy pomiędzy sektorami i nie zauważanie inicjatyw organizacji pozarządowych wydaje się być naszą specjalnością. Nie tylko lekceważymy zalecenia KE, ale sami ponosimy skutki gospodarcze zanieczyszczenia środowiska, także Bałtyku.

Musimy uzmysłwić sobie, że przerzucanie odpowiedzialności za zanieczyszczenie Bałtyku z sektora na sektor prowadzi donikąd. Tylko wspólnie podjęty wysiłek doprowadzi do osiągnięcia pożądanego efektu, jakim jest ograniczenie eutrofizacji Bałtyku.

W obradach II Bałtyckiego Okrągłego Stołu prócz organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną wód, wzięli udział – między innymi: Andrzej Jagusiewicz – Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Krystyna Gurbiel – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przedstawiciel Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, przedstawiciele, Stacji Morskiej Uniwersytetu Gdańskiego, Morskiego Instytutu Rybackiego, Instytutu Uprawy i Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Centrum Doradztwa Rolniczego w Radomiu oraz przedstawiciele resortów – gospodarki i spraw zagranicznych, osoby działające na rzecz ochrony środowiska Bałtyku i zrównoważonego rolnictwa.